

FANTASTISCHE UNIE

**Geografische analyse:
een ontleding naar leeftijd, gender en nationaliteit van
de lezersenquête 2023**

Isabelle Plomteux en Sara Taverniers
Fantastische Unie
Bierbeek, januari 2024

Colofon

TITEL:

Geografische analyse: een ontleding naar leeftijd, gender en nationaliteit van de lezersenquête 2023

© De Fantastische Unie

Bierbeek, 2024

FAUN-publicatienummer: 03-2024

Deze publicatie is opgesteld in opdracht van de Fantastische Unie.

EINDVERANTWOORDELIJKHEID:

De Fantastische Unie

ONDERZOEKSCOÖRDINATIE:

Isabelle Plomteux, Kim Schreurs, Sigrid Lensink-Damen

CONTACT:

mail@fantastische-unie.eu

<https://www.fantastische-unie.eu/onderzoek/enquetes>

AUTEURS:

Isabelle Plomteux en Sara Taverniers

VORMGEVING:

Sigrid Lensink-Damen

EINDREDACTIE:

Sigrid Lensink-Damen

BRONVERMELDING:

Deze publicatie is vrij te downloaden. Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: *Fantastische Unie, Geografische analyse: een ontleding naar leeftijd, gender en nationaliteit van de lezersenquête 2023*.

Inhoud

Colofon.....	2
Inleiding.....	5
Kenmerken van de respondenten.....	5
Leeftijdsspreiding.....	5
Gender	5
Nationaliteit en geografische spreiding	6
Analyse van de resultaten naar leeftijd, gender en nationaliteit	6
Hoe bleef je in 2023 op de hoogte van nieuwe ‘fantastische’ boeken?	6
Analyse naar nationaliteit	6
Analyse naar gender	7
Analyse naar leeftijd.....	8
Via welke sociale mediakanalen bleef men op de hoogte van nieuw ‘fantastisch’ leesvoer?	9
Analyse naar nationaliteit	9
Analyse naar leeftijd.....	9
Waar kocht men nieuwe 'fantastische' boeken?	10
Analyse naar nationaliteit	10
Analyse naar gender	10
Analyse naar leeftijd.....	10
In welke taal las men ‘fantastische’ boeken?	11
Analyse naar nationaliteit	11
Analyse naar gender	12
Analyse naar leeftijd.....	12
Welke ‘fantastische’ genres las men in 2023?	13
Analyse naar nationaliteit	13
Analyse naar gender	13
Analyse naar leeftijd.....	13
Hoe besliste men of men een fantastisch boek aankocht?	14
Analyse naar nationaliteit	14

Analyse naar gender	14
Analyse naar leeftijd.....	15
Hoeveel nieuwe ‘fantastische’ boeken kocht men in 2023?	16
Analyse naar nationaliteit	16
Analyse naar gender	16
Analyse naar leeftijd.....	17
Welke uitgave kocht men het vaakst?	17
Analyse naar nationaliteit	17
Analyse naar gender	18
Analyse naar leeftijd.....	18
Oproep	19

Inleiding

In dit artikel worden de antwoorden op een aantal vragen uit de lezersenquête van 2023 nader geanalyseerd op basis van leeftijd, gender en nationaliteit van de respondenten. Ook bekijken we de geografische verspreiding van de deelnemers. Vooraleer dieper in te gaan op de resultaten van de enquête, worden eerst de gebruikte kenmerken uiteengezet.

Kenmerken van de respondenten

Leeftijdsspreiding

717 personen namen deel aan de enquête, 695 onder hen duiden hun leeftijd aan. Zoals onderstaande tabel laat zien, waren de deelnemers van alle leeftijden, met een zwaartepunt tussen 31 en 60 jaar.

Leeftijd	Aantal respondenten
12-14	2
15-17	8
18-20	20
21-25	57
26-30	70
31-40	181
41-50	165
51-60	108
61-70	70
70+	14

Tabel 1. Leeftijdsspreiding van de respondenten

Gender

Deze vraag werd door 696 respondenten beantwoord. Het merendeel van hen (520 of 75%) was vrouw.

Gender	Aantal respondenten
Man	157
Vrouw	520
Dat zeg ik liever niet	9
Anders	10

Tabel 2. Gender van de respondenten

Nationaliteit en geografische spreiding

De vraag *Ben je Nederlands of Vlaams?* werd door 697 deelnemers beantwoord. 512 onder hen gaven aan de Nederlandse nationaliteit te hebben, de resterende 185 bezaten de Vlaamse nationaliteit.

In de afbeelding hieronder zie je de geografische verspreiding voor beide regio's.

8 deelnemers bevonden zich verder weg: in Aruba (1), de VS (1), Noorwegen (2), Zweden (1), VK (1), Spanje (1) en tot slot Thailand (1).

Afbeelding 1. Spreiding respondenten over Nederland en Vlaanderen

Analyse van de resultaten naar leeftijd, gender en nationaliteit

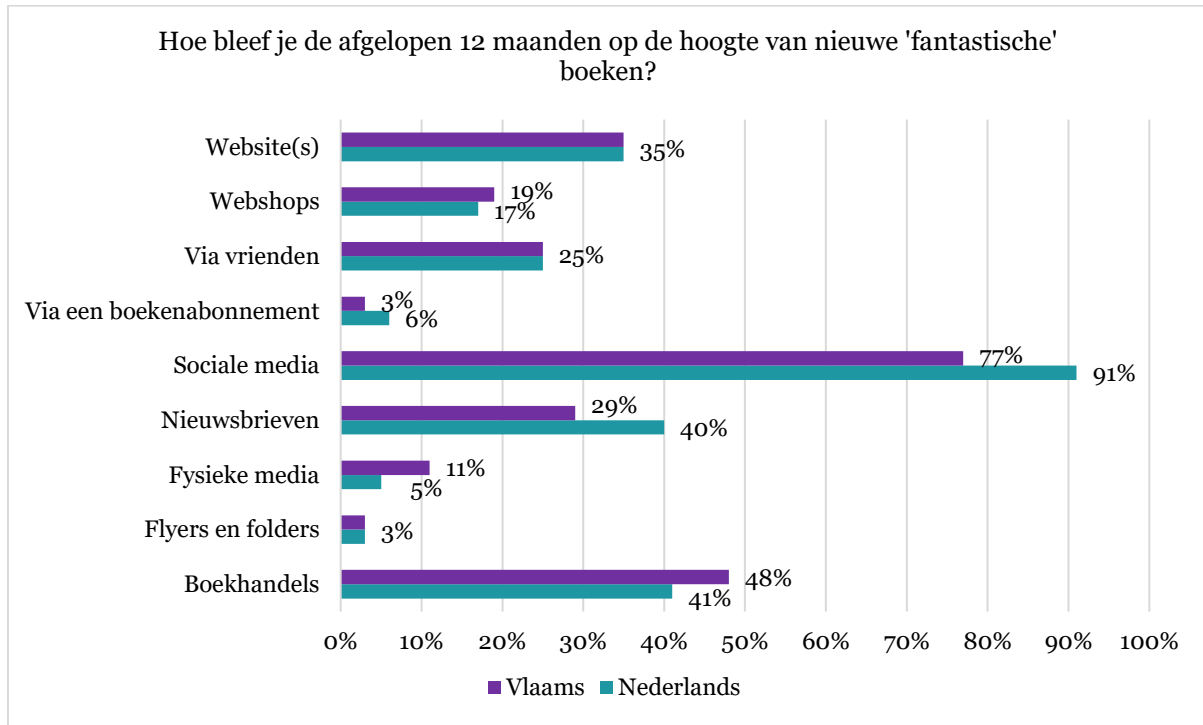
Hoe bleef je in 2023 op de hoogte van nieuwe 'fantastische' boeken?

Sociale media was hier het topantwoord, met 87% van de deelnemers. Op de tweede plaats volgde de boekhandel met 43%. Daarna kwamen nieuwsbrieven (37%) en websites (36%).

Analyse naar nationaliteit

Als we de twee topantwoorden (sociale media en de boekhandel) analyseren naar nationaliteit, valt op dat Vlamingen in 2023 iets meer naar de boekhandel trokken om op de hoogte te blijven van nieuwe 'fantastische' boeken: 48% deed dit, tegenover 41% van de Nederlanders.

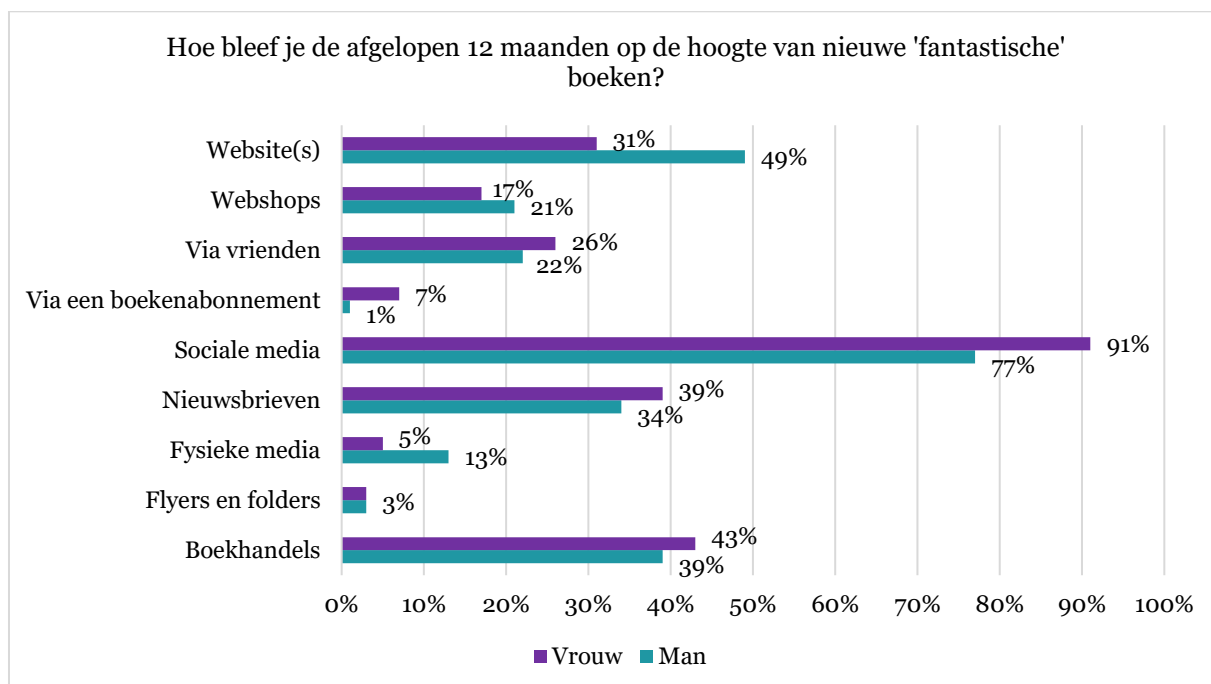
Nederlanders wendden zich dan weer meer tot sociale media: 91% maakte er gebruik van. Bij de Vlamingen was dit 77%. Ook nieuwsbrieven werden door Nederlanders meer aangewend als informatiebron (40%).

Grafiek 1. Kanalen via welke respondenten in 2023 op de hoogte bleven van nieuwe boeken, differentiatie Nederlanders en Vlamingen

Analyse naar gender

Mannelijke deelnemers richtten zich in 2023 meer tot websites (49%) om op de hoogte te blijven van nieuwe boeken dan vrouwelijke deelnemers (31%). Mannen maakten ook minder gebruik van sociale media (77%) dan vrouwen (91%) om op de hoogte te blijven van nieuwe boeken. Daarnaast wendden mannen zich ook iets minder tot de boekhandel. Ook bij het gebruik van nieuwsbrieven als informatiebron was er een klein verschil.

Grafiek 2. Differentiatie naar gender voor de informatiekkanalen. Omwille van de lage aantallen in de categorie ‘anders’ en ‘dat zeg ik liever niet’ worden deze categorieën niet meegenomen in de analyse.

Analyse naar leeftijd

Zoals te zien in onderstaande tabel waren sociale media als informatiebron (voor nieuwe boeken in 2023) populair bij alle leeftijdscategorieën. Daarnaast genoot de boekhandel vooral de voorkeur bij de respondenten die jonger waren dan 25 jaar. Omdat in deze leeftijdscategorieën minder respondenten deelnamen, weegt hun antwoord minder door in het gemiddelde voor de boekhandel, dat 43% bedroeg. Nieuwsbrieven vielen vooral in de smaak vanaf 61 jaar, net als websites.

	Websites	Webshops	Via vrienden	Abonnement	Sociale media	Nieuwsbrieven	Fysieke media	Flyers en folders	Boekhandels
12-14	50%		50%		100%				100%
15-17		50%	25%		88%	13%	13%		75%
18-20	25%	20%	30%		90%	35%	5%		90%
21-25	30%	32%	33%	7%	84%	18%	4%		58%
26-30	30%	23%	31%	9%	96%	23%	1%	4%	40%
31-40	29%	16%	25%	6%	93%	36%	3%	4%	45%

41-50	35%	13%	23%	8%	85%	42%	6%	4%	41%
51-60	38%	19%	27%	4%	83%	40%	12%	4%	38%
61-70	54%	19%	9%		83%	57%	17%		31%
70 +	57%	7%	29%		64%	50%	14%		29%

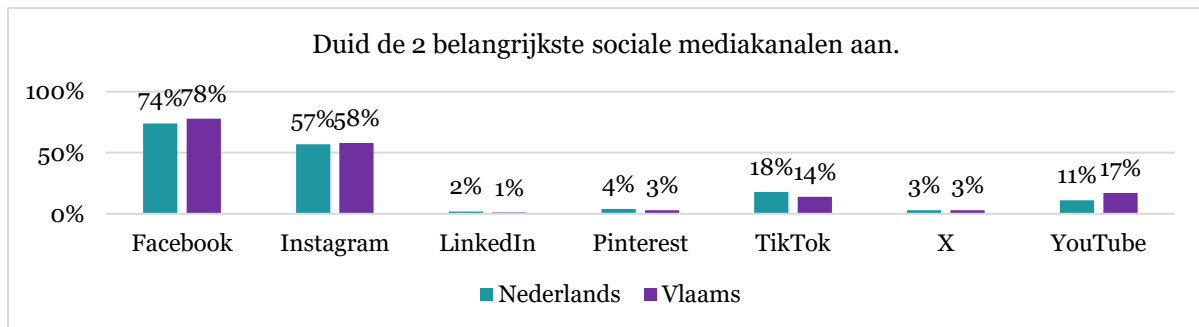
Tabel 3. Differentiatie naar leeftijd voor de aangewende informatiekkanalen.

Via welke sociale mediakanalen bleef men op de hoogte van nieuw ‘fantastisch’ leesvoer?

In een vervolgvraag werd gepeild naar de diverse sociale mediakanalen als inspiratiebron. Hier was Facebook het populairste kanaal (75%) gevolgd door Instagram (57%) en TikTok (17%).

Analyse naar nationaliteit

Nederlanders maken iets actiever gebruik van TikTok, Vlamingen van YouTube. Verder vielen er weinig verschillen te bemerken.

Grafiek 3. Differentiatie naar nationaliteit van de drie meest genoemde sociale mediakanalen

Analyse naar leeftijd

Facebook bleek het populairst vanaf 31 jaar, waarbij dit cijfer met het toenemen van de leeftijd aanzienlijk steeg. Instagram werd dan weer opvallend minder gebruikt door 50-plussers. TikTok viel vooral in de smaak bij jongeren tot 20 jaar.

	Facebook	Instagram	TikTok	YouTube	LinkedIn	Pinterest	X
12-14	50%	50%	50%			50%	
15-17	14%	86%	29%	43%		14%	
18-20	17%	94%	61%			6%	
21-25	27%	85%	50%	15%	2%	6%	2%
26-30	52%	67%	33%	19%		4%	1%
31-40	79%	60%	15%	11%	1%	4%	2%
41-50	83%	57%	8%	9%	1%	2%	2%

51-60	94%	41%	8%	14%		2%	6%
61-70	98%	31%	2%	16%	7%	5%	3%
70 +	100%	44%					

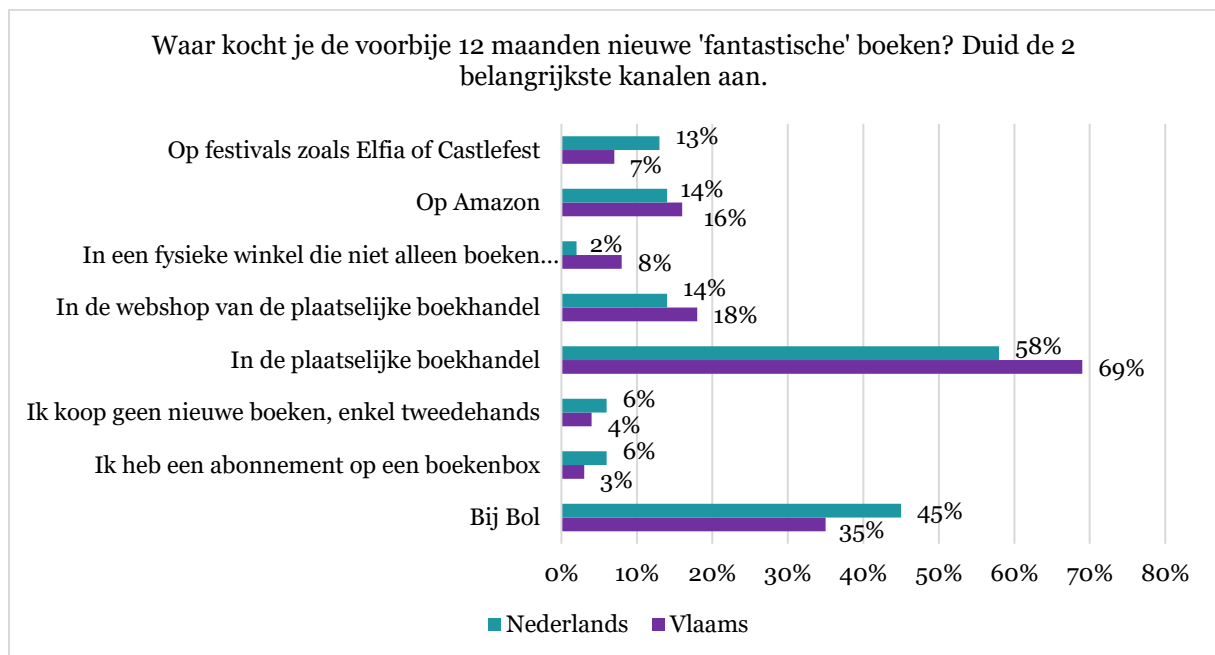
Tabel 4. Differentiatie naar leeftijd van de drie meest genoemde sociale mediakanalen

Waar kocht men nieuwe 'fantastische' boeken?

De twee belangrijkste kanalen voor de aankoop van 'fantastische' boeken in 2023 waren de plaatselijke boekhandel (61%) en webgigant Bol.com (42%).

Analyse naar nationaliteit

De Vlamingen gaven meer dan de Nederlanders de voorkeur aan de boekhandel (69% tegenover 58%). Het omgekeerde blijkt voor Bol.com: 45% van de Nederlandse respondenten kocht daar in 2023 'fantastisch' leesvoer, tegenover 35% van de Vlamingen.

Grafiek 4. Differentiatie van de aankoopkanalen naar nationaliteit

Analyse naar gender

Hier waren geen significante verschillen.

Analyse naar leeftijd

Op festivals kochten vooral respondenten tot 30 jaar boeken. Deze respondenten hadden ook het vaakst een abonnement op een boekenbox. Voor wat betreft de twee

meest gebruikte kanalen, de boekhandel en Bol.com, vielen er naar leeftijd weinig verschillen te noteren.

	Festivals	Amazon	Winkel	Webshop boekhandel	Boekhandel	Enkel tweedehand s	Abonnemen t boekenbox	Bij Bol
12-14					100%			100%
15-17	25%	25%			63%	25%		38%
18-20	10%	20%	5%	15%	70%		15%	60%
21-25	9%	14%	2%	14%	74%	5%	5%	74%
26-30	63%	23%	3%	17%	63%	3%	10%	39%
31-40	16%	13%	3%	18%	59%	4%	7%	45%
41-50	10%	17%	3%	12%	58%	5%	4%	36%
51-60	10%	10%	4%	15%	64%	9%	4%	44%
61-70	10%	7%	6%	11%	51%	11%	1%	49%
70 +		21%	7%	36%	57%			21%

Tabel 5. Differentiatie twee belangrijkste aankoopkanalen voor ‘fantastische’ boeken naar leeftijd

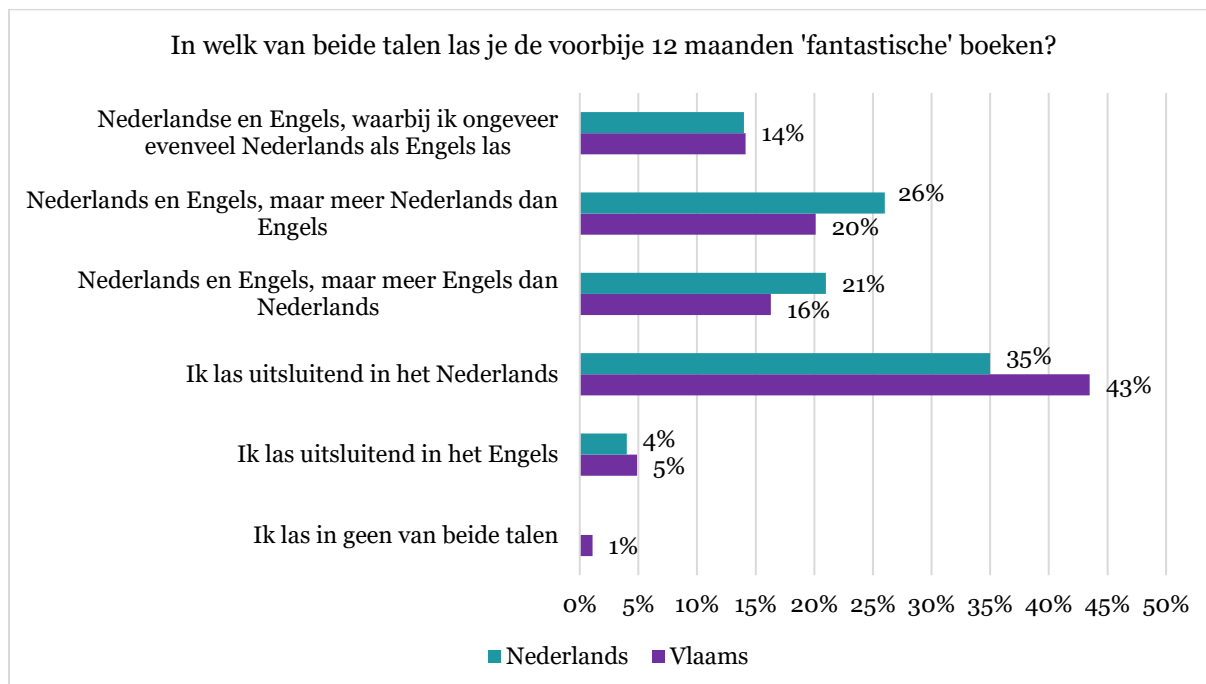
In welke taal las men ‘fantastische’ boeken?

Deze vraag werd door de respondenten van de enquête als volgt beantwoord: 37% van de deelnemers las uitsluitend in het Nederlands, 58% las zowel Nederlands als Engels. 20% las hierbij meer Engels dan Nederlands. 5% van de enquêtedeelnemers las zijn ‘fantastische’ boeken uitsluitend in het Engels.

Analyse naar nationaliteit

Vlamingen lezen in 2023 meer dan Nederlanders uitsluitend in hun moedertaal (43% tegenover 35%).

Als ze beide talen lezen, deden ze dat ofwel evenveel als Nederlanders (categorie ‘ik las evenveel NL als E’, beide 14%) of minder dan Nederlanders (categorieën ‘ik las meer Nederlands’, 20% tegenover 26% en ‘ik las meer Engels’, 16% tegenover 21%).

Grafiek 5. Differentiatie lezen in het Engels dan wel Nederlands naar nationaliteit

Analyse naar gender

Er was in 2023 geen verschil merkbaar tussen mannen en vrouwen voor wat betreft het lezen van 'fantastische' boeken in het Nederlands dan wel Engels.

Analyse naar leeftijd

Uit onderstaande tabel blijkt dat vooral dertigplussers in 2023 uitsluitend in het Nederlands 'fantastische' boeken lezen. De achttien- tot dertigjarigen lezen het vaakst in het Engels, vooral als het ging om uitsluitend Engels lezen of overwegend Engels.

	NL	NL > E	NL = E	E > NL	E
12-14	50%	50%			
15-17		38%	25%	25%	13%
18-20	10%	20%	15%	50%	5%
21-25	23%	30%	12%	23%	12%
26-30	27%	23%	14%	30%	6%
31-40	37%	20%	14%	23%	4%
41-50	37%	24%	18%	16%	4%
51-60	44%	30%	11%	14%	2%
61-70	59%	21%	7%	10%	3%
70 +	36%	36%	7%	14%	7%

Tabel 6. Differentiatie lezen Nederlands en/of Engels naar leeftijd

Welke ‘fantastische’ genres las men in 2023?

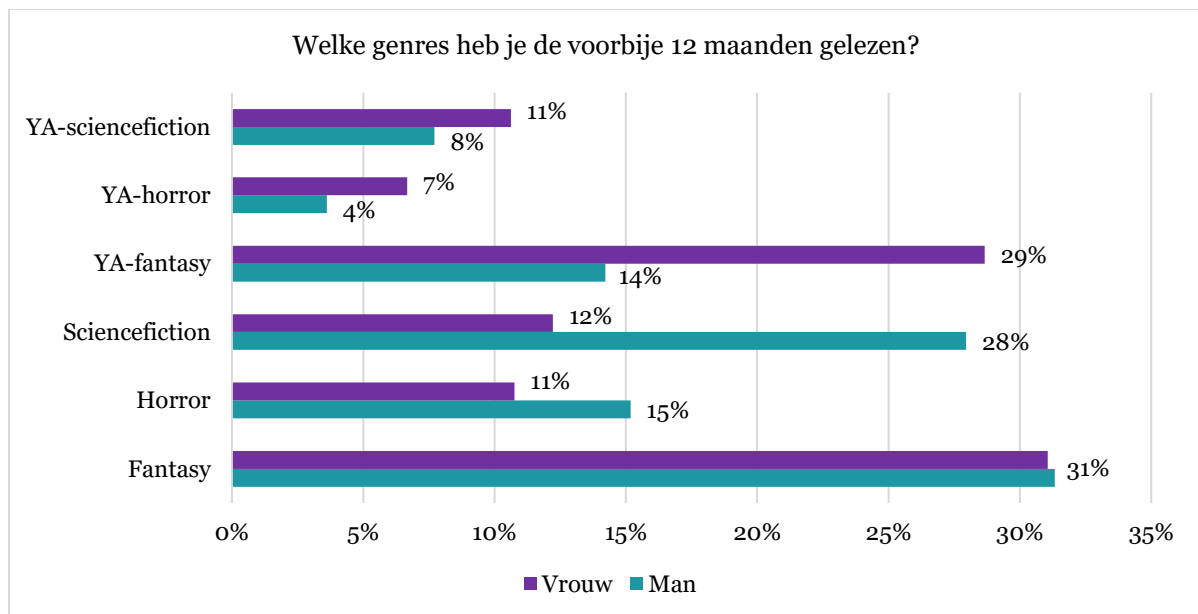
Fantasy en YA-fantasy waren de meest gelezen genres, met respectievelijk 628 (88%) en 510 (71%) lezers. Sciencefiction en YA-sciencefiction werden respectievelijk door 317 (44%) en 199 (28%) respondenten gelezen.

Analyse naar nationaliteit

Hier is geen verschil.

Analyse naar gender

Mannen lazten in 2023 beduidend meer sciencefiction, vrouwen meer YA. Dit verschil is het opvallendst bij YA-fantasy. Beide genders lazten evenveel fantasy.

Grafiek 6. Differentiatie genre naar gender

Analyse naar leeftijd

Fantasy werd in 2023 door elke leeftijdscategorie ongeveer evenveel gelezen. YA-fantasy werd eveneens door elke leeftijdsgroep gelezen, waarbij het genre door de respondenten die jonger waren dan 30 jaar iets meer werd gelezen dan door oudere lezers. Sciencefiction vond de meeste lezers bij de 50-plussers.

De minst gelezen genres waren YA-sciencefiction, YA-horror en horror voor volwassenen, dat zijn lezers voornamelijk bij de 31-jarigen en ouder vond.

	Fantasy	Horror	SF	YA-fantasy	YA-horror	YA-SF
12-14	33%		17%	17%		33%
15-17	33%	5%	10%	38%	5%	10%
18-20	30%	7%	8%	33%	8%	13%
21-25	31%	9%	9%	33%	9%	9%
26-30	30%	8%	11%	30%	6%	15%
31-40	30%	14%	15%	25%	7%	9%
41-50	31%	12%	15%	26%	5%	11%
51-60	32%	14%	21%	20%	5%	8%
61-70	35%	13%	22%	20%	5%	6%
70 +	42%	8%	23%	19%	4%	4%

Tabel 7. Differentiatie genre naar leeftijdscategorie

Hoe besliste men of men een fantastisch boek aankocht?

De deelnemers aan de enquête baseerden zich voor de aankoop van een boek in 2023 vooral op de flaptekst (79%), de cover (58%) en de auteur (47%).

Analyse naar nationaliteit

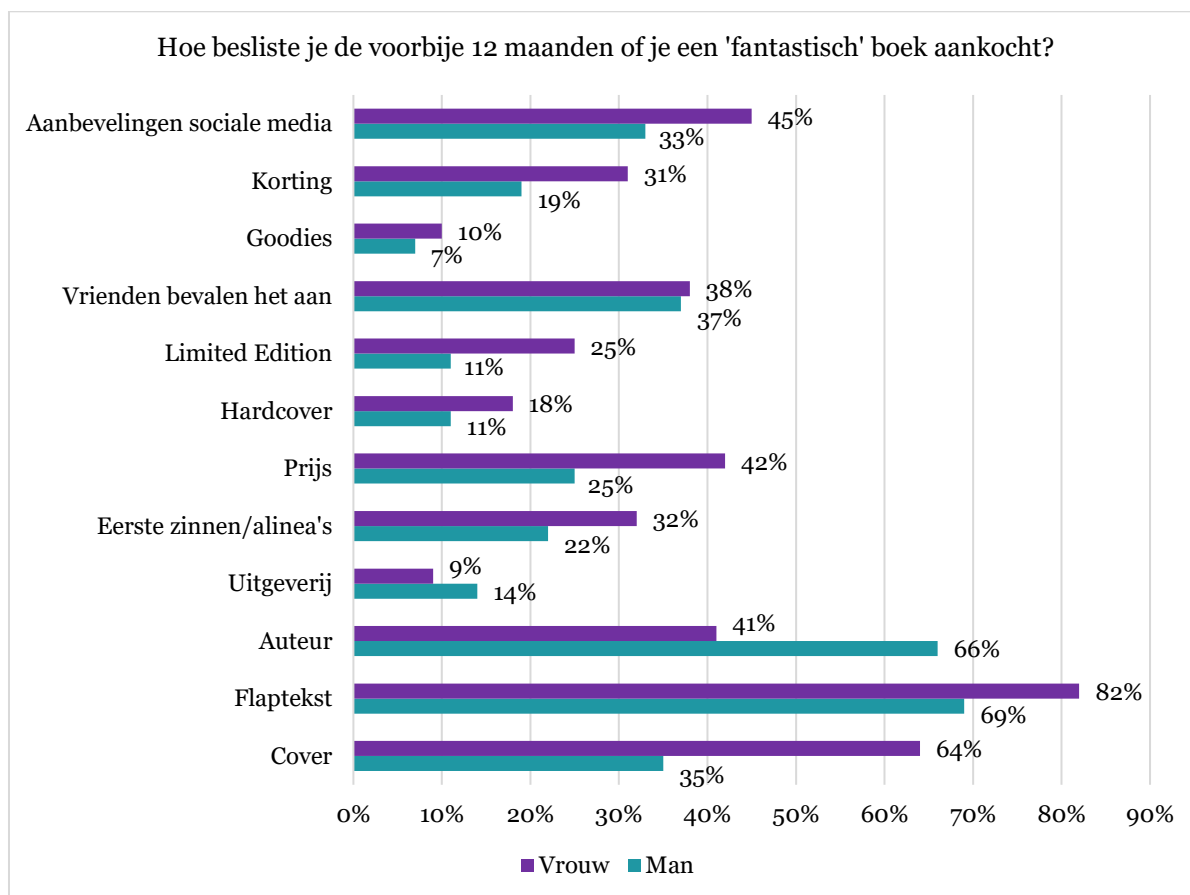
Hier zijn geen significante verschillen.

Vraag	Nederlanders	Vlamingen
De flaptekst	80%	77%
De cover	59%	55%
De auteur	46%	48%

Tabel 8. Percentage Nederlanders dan wel Vlamingen dat het antwoord als belangrijk aanstipte

Analyse naar gender

De cover was in 2023 voor vrouwen opvallend belangrijker dan voor mannen (64% tegenover 35%). Hetzelfde geldt voor de flaptekst, al is het verschil daar kleiner (82% tegenover 69%). De auteur was dan weer voor mannen erg belangrijk (66%), voor vrouwen minder (41%). Vrouwen zijn ook gevoeliger voor de prijs (42% tegenover 25%) en voor aanbevelingen op sociale media (45% tegenover 33%).

Grafiek 7. Differentiatie van de belangrijkheid van de cover naar gender

Analyse naar leeftijd

De cover werd in 2023 vooral belangrijk gevonden door respondenten jonger dan 50 jaar, de flaptekst door alle leeftijdsgroepen. Oudere lezers hechtten het meeste belang aan de auteur. Het belang van limited editions, goodies en korting daalt met het stijgen van de leeftijd.

	Cover	Flaptekst	Auteur	Limited Edition	Goodies	Korting
12-14	50%	50%	0%	50%	50%	50%
15-17	86%	57%	43%	29%	14%	57%
18-20	60%	80%	20%	20%	35%	45%
21-25	76%	89%	24%	31%	13%	38%
26-30	64%	87%	35%	30%	12%	32%
31-40	67%	81%	38%	27%	11%	32%
41-50	56%	83%	54%	15%	6%	25%
51-60	43%	72%	56%	15%	6%	19%

61-70	39%	60%	73%	16%	4%	21%
70 +	9%	83%	85%	0%	0%	18%

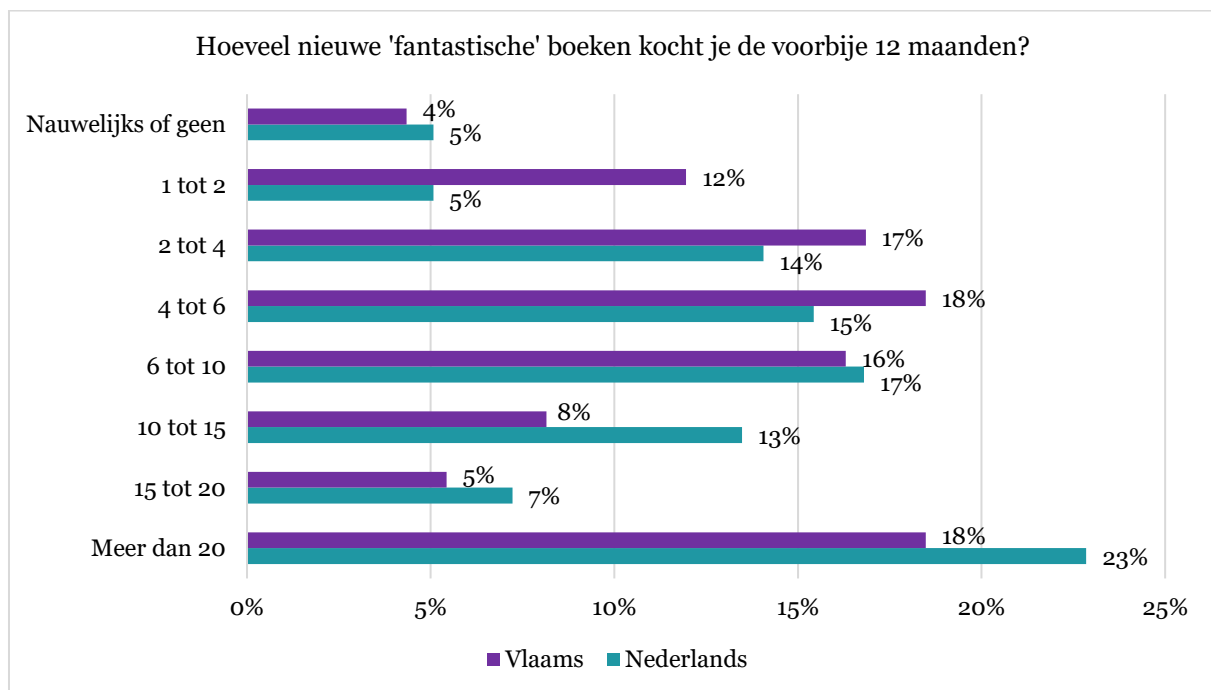
Tabel 9. Percentage van de respondenten in de leeftijdscategorie dat het antwoord als belangrijk aangaf

Hoeveel nieuwe 'fantastische' boeken kocht men in 2023?

In 2023 kocht een 'fantastische' lezer gemiddeld 11 boeken. 153 (21%) deelnemers kochten meer dan 20 boeken per jaar.

Analyse naar nationaliteit

Vlamingen kochten in 2023 vaker kleinere aantallen 'fantastische' boeken (1 tot 6 boeken), Nederlanders vaker grotere aantallen, met als omslagpunt de gelijklopende categorie '6 tot 10 boeken'. Het verschil is het opvallendst bij '10 tot 15 boeken' (13% tegenover 8%) en bij 'meer dan 20 boeken' (23% tegenover 18%).

Grafiek 8. Aantal nieuw gekochte boeken in 2023, differentiatie naar nationaliteit

Analyse naar gender

Het aankooppatroon liep grotendeels gelijk, enkel bij 'meer dan 20 boeken' was er een verschil: meer vrouwen dan mannen kochten dit aantal boeken in 2023 (23% tegenover 19%).

Aantal boeken	Man	Vrouw
Weinig of geen	7%	4%
1 tot 2	6%	7%
2 tot 4	17%	14%
4 tot 6	17%	16%
6 tot 10	17%	17%
10 tot 15	11%	13%
15 tot 20	6%	7%
Meer dan 20	19%	23%

Tabel 10. Differentiatie aantal gekochte boeken in 2023 naar gender

Analyse naar leeftijd

Oudere respondenten kochten in 2023 minder vaak grote aantallen boeken. Boven de 50 situeerde het zwaartepunt zich tussen 2 en 10 boeken. 26- tot 30-jarigen kochten het vaakst meer dan 20 boeken (34%).

	Weinig of geen	1 tot 2	2 tot 4	4 tot 6	6 tot 10	10 tot 15	15 tot 20	>20
12-14					50%		50%	
15-17	13%			13%	25%	13%	13%	25%
18-20		5%	15%	10%	15%	15%	10%	30%
21-25	4%	4%	12%	21%	12%	11%	11%	26%
26-30	1%	3%	10%	11%	16%	14%	10%	34%
31-40	3%	6%	14%	19%	18%	9%	7%	24%
41-50	5%	6%	15%	14%	15%	16%	7%	22%
51-60	5%	12%	20%	19%	16%	10%	2%	17%
61-70	14%	11%	13%	16%	23%	13%	3%	7%
70 +	7%	7%	29%	14%	21%	14%	7%	

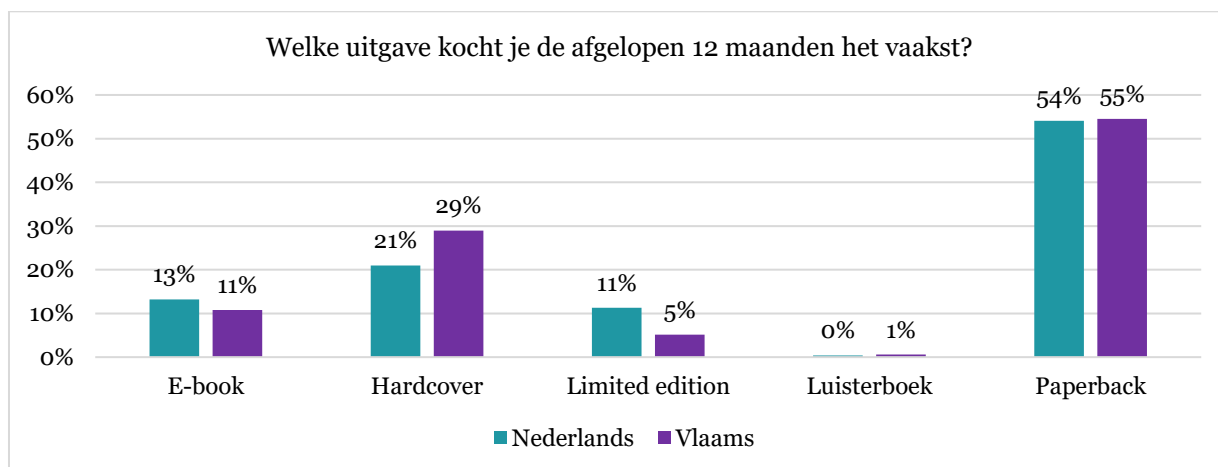
Tabel 11. Differentiatie aantal gekochte boeken in 2023 naar leeftijd

Welke uitgave kocht men het vaakst?

In 2023 genoten paperbacks (55%) en hardcovers (23%) de voorkeur. E-boeken werden weinig gekocht (13%) en luisterboeken nauwelijks of niet.

Analyse naar nationaliteit

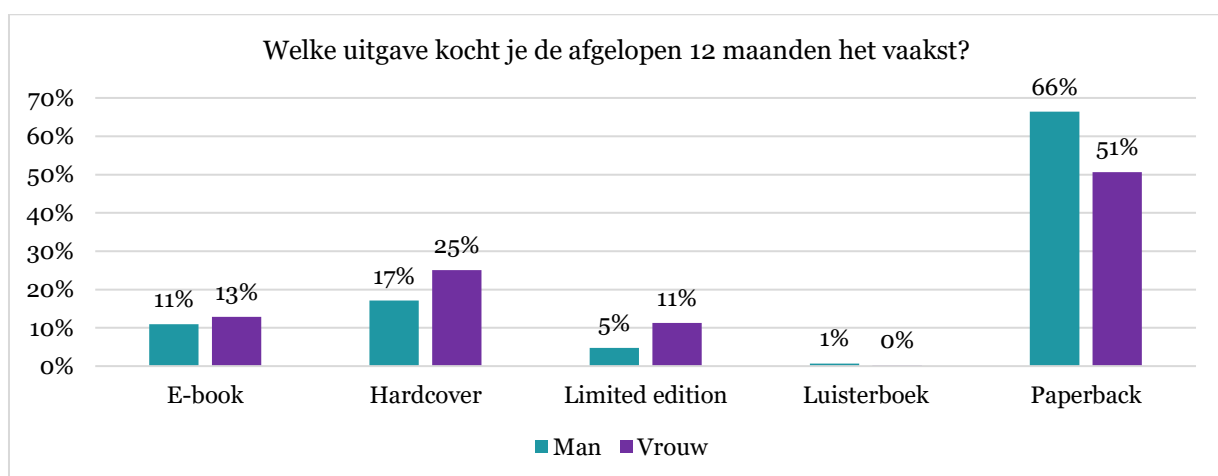
Paperbacks werden in beide regio's evenveel aangekocht. Limited editions waren populairder in Nederland, hardcovers in Vlaanderen.

Grafiek 9. Differentiatie naar nationaliteit van de in 2023 gekochte uitgaven

Analyse naar gender

Meer vrouwen dan mannen kochten in 2023 limited editions en hardcovers. Mannen kochten voornamelijk paperbacks.

Grafiek 10. Differentiatie naar gender van de in 2023 gekochte uitgaven

Analyse naar leeftijd

Limited editions waren vooral populair bij de respondenten jonger dan 40 jaar, hardcovers bij 30 jaar en jonger. Paperbacks werden door alle leeftijdsgroepen gekocht, waarbij de 26 tot 30-jarigen het minst paperbacks kochten.

	Paperback	Hardcover	Limited edition	Luisterboek	E-book
12-14	0%	100%	0%	0%	0%
15-17	86%	0%	14%	0%	0%

18-20	60%	35%	5%	0%	0%
21-25	62%	18%	15%	0%	5%
26-30	46%	32%	14%	1%	6%
31-40	55%	22%	14%	1%	8%
41-50	53%	24%	6%	0%	18%
51-60	50%	19%	7%	0%	23%
61-70	60%	23%	5%	0%	12%
70+	62%	15%	0%	8%	15%

Tabel 12. Differentiatie naar leeftijd van de in 2023 gekochte uitgaves.

Oproep

Met deze laatste vraag besluiten we deze analyse naar nationaliteit, leeftijd en gender. Wil jij ook aan de slag met onze data? Vraag dan de gegevens op die je voor je analyse nodig hebt. We bezorgen ze graag. Dat kan eenvoudig via [ons contactformulier](#).

Isabelle Plomteux en Sara Taverniers
namens de Fantastische Unie
Bierbeek, januari 2024